

Yeni Ekonomi Programı'nın (YEP) Gençlere Etkisi Hakkında Bilgi Notu

(12.10.2020)

Yeni Ekonomi Programı'nın (YEP) Gençlere Etkisi Hakkında Bilgi Notu

Yeni Ekonomi Programı 29.09.2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak tarafından tanıtıldı. Bu yıl tema olarak "Yeni Dengelenme, Yeni Normal ve Yeni Ekonomi" başlığının belirlendiği program, beklendiği gibi ne piyasa için ne de vatandaş nezdinde güven yaratamadı. Daha önceki programlarda ve 2023 hedefleri kapsamında ortaya konan enflasyon, büyüme ve istihdam beklentilerinden %60'lara varan sapmaların gerçekleşmesi, açıklanan programın makroekonomik verilerde herhangi bir olumlu değişim yaratmamasının en önemli sebeplerinden biri olarak görülüyor. Günü kurtarma ve borç döndürme üzerine kurulu ekonomi anlayışı, AKP hükümetinin yaşadığı uluslararası güven kaybıyla beraber kriz ortamını gün geçtikçe daha da derinleştirip içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir.

Enflasyon ve işsizlik başta olmak üzere halkın en çok belini büken konulara ciddi bir çözüm önermekten uzak AKP hükümeti, krizden ilk ve en çok etkilenen toplumun kırılgan kesimlerin, özellikle kadın ve genç işçilerin sorunlarına programda yer vermemiştir. Resmi rakamlara göre bile %27 seviyelerine ulaşan genç işsizliği artık Türkiye'nin yapısal ve kronik bir sorunu haline gelmiştir. Özellikle son senelerde krizin derinleşmesiyle ekonomik buhrana sürüklenen genç nüfus hayal kuramaz hale gelmiş, geleceğe dair bütün umudunu sosyal medyada hükümetten kadro talep etmek için gerçekleştirilen hashtag çalışmalarına bağlamıştır. 2012 yılında 3 milyon civarındayken 2020 itibarıyla 5 milyon'a yaklaşan kamu çalışanı sayısı, devlet kaynaklarının işsizlik sorununu verimsiz bir şekilde halının altına süpürme çabasının önemli bir göstergesi. Hükümete olan tepkiyi dindirmek için siyasi sebeplerle şişirilen devlet kadroları seçmenin ayağına takılan bir pranga haline gelmiştir.

Bütün bu iktisadi tablonun gölgesinde açıklanan Yeni Ekonomi Programı gençlerin işsizlik, güvencesizlik gibi sorunlarına çözüm bulmaktansa onları daha da güvencesizliğe sürükleyecek, istihdamın kolaylaşması adı altında geçici işçilik statüsünü kalıcı hale getirecektir (YEP'ten alıntıya aşağıda yer verilmiştir).

“10 günden az çalışan 25 yaş altı gençlerin daha kolay istihdam edilmesine imkân sağlayacak düzenleme ile gençlerin deneyim ve beceri kazanmaları sağlanacak ve işverenlerin gençleri tercih etmesi desteklenecektir.”

Konu Hakkında Basında Çıkan Haberler:

Yeni Ekonomi Programı'nın (YEP) satır arasında çalışana darbe var. Önceki gün açıklanan YEP'e göre 25 yaş altı gençlerin emekliliği zora girecek, çalışanları işten atma kolaylaşacak. Kıdem ve ihbar tazminatları alınmaz hale gelecek. Programla Covid-19'da zorunlu uygulanan uzaktan çalışma kalıcı hale getirilecek.

KÖLE DÜZENLEMESİ

Covid-19 sürecinde iş hayatında yaşanan evden çalışma ve esnek çalışma gibi uygulamaların yasalara girerek sendikaların 'köle işçilik' dediği sistemin yasal hale getirilmesinden endişe ediliyordu. YEP ile endişeler daha da arttı. İşte YEP'te yer alan ve köle işçiliğin önünü açacak politika metni:

“Covid-19 salgını sonrası ekonomik toparlanmayı destekleyici, gençlerin deneyim kazanarak işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırıcı, kısmi süreli çalışmayı teşvik edici ve işgücü piyasasına ilişkin yapısal düzenlemeleri de içeren İstihdam Kalkanı Paketi hayata geçirilecektir.

Yeni Ekonomi Programı'nı yorumlayan ekonomistler, programdaki "esnek çalışma" vurgusunu ölümü gösterip sıtmaya razı etmek olarak nitelendirdi.

Uzmanlar da esnek çalışma düzenine temkinli yaklaşıyor. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan, ABD gibi esnek çalışma biçiminin yaygın olduğu ülkelerde bu çalışma türünün tercih edildiğini ancak Türkiye'de durumun farklı olduğunu belirtiyor. Sayan, "Türkiye'de esnek çalışmaya razı olan insanların çoğunluğu bunu, düzenli çalışacak iş bulamadıkları için kabul ediyor. Bu sebeple işsizliğin karşısında esnek çalışmayı kabul edecek binlerce kişi var. Özellikle ileri yaşta işini kaybetmiş insanların çoğu iş bulmada zorlanıyor. O insanlara esnek çalışma imkânı verilse tümüyle işsiz kalmaktansa esnek çalışmayı seçerler. Ölümü görüp, sıtmaya razı olma durumu gibi tercih değil zorunluluk meselesi" diyor.

Prof. Dr. Serdar Sayan

Teoride esnek çalışmanın güvencesiz çalışma anlamına gelmediğini belirten Sayan, "Pratikte durum farklı olabilir; çünkü bu ülkede kayıtlı statüde ve sabit saatlerde çalışanların dahi kıdem tazminatı başta olmak üzere yasal haklarına erişimi sorunlu" diyor.

YEP'teki 10 günden az çalışan 25 yaş altı gençlerin daha kolay istihdam edilmesine imkân tanıyacak düzenlemeyle genç işsizliğinin düşürülmek istendiğini kanısında olan Sayan,

"Esnek çalışmanın teşvik edilmesinin genç işsizliğini düşürmede etkili olacağından emin değilim; çünkü iş hayatı gelenekleri buna uygun değil" diyor.

Sendikalar, YEP kapsamındaki istihdam hedeflerinin 25 yaş altı ve 50 yaş üstü işçileri "ikinci sınıf işçiler" haline getireceğini ifade etti.

İş hayatında kabul görmüş çalışma günü ve saatlerinin dışında kalan esnek çalışma düzeni, işçi sendikaları tarafından güvencesiz çalışmanın yaygınlaşacağı gerekçesiyle eleştiriliyor.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), açıklamasında "başta kıdem tazminatı olmak üzere, iş güvencesi ve emeklilik haklarının tahrip edileceği" eleştirisinde bulundu. DİSK, YEP yer alan istihdama dair hedeflerin, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanların "ikinci sınıf işçiler" haline getireceğini, Anayasa ve yasalarda güvence altına alınan hakların bir bölümünden yararlanamayacaklarına dikkat çekti. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) Yönetim Kurulu adına açıklama yapan Genel Başkan Ergün Atalay ise çalışanların yüzde 87'sinin örgütsüz, yaklaşık yüzde 34'ünün kayıt dışı olduğu Türkiye'de bu sorunları çözmeden, çalışma hayatında esnek bir düzene geçilmesinin "iş barışını olumsuz yönde etkileyeceğini" ifade etti.

Basın Açıklamamız:

Çılgın projelerle, fahiş hazine garantileri ve israfla ülkeyi sürükledikleri krizden kurtulmanın yolunu gençleri köle gibi çalıştırmakta bulan hükümete karşı CHP Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gökçe Gökçen 30 Eylül 2020 tarihinde basın açıklaması yaptı:

Gençler olarak durumumuz kötüye giderken hükümet bir avuç yandaş şirketin vergi borcunu silmekten bizi gündemine bile almıyor

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçtiğimizden beri giderek derinleşen ekonomik krize karşı hükümet inandırıcılığını çoktan kaybetti. Döviz her fırladığında yeni bir sunumla karşımıza çıkan Hazine ve Maliye Bakanı dün yine tutmayacak öngörülerini bizimle paylaştı. Pandemi sürecinde iyice kontrolden çıkan işsizlik ve enflasyona çare olmaktan uzak plan ve programlarda gençlerin payına da daha güvencesiz istihdam vaadi düştü. Süslü sözlerle pazarlanan "daha esnek" istihdam koşullarının pratikte tek karşılığının daha kolay işten atılabilmek olduğunu biz gençler olarak çok iyi biliyoruz.

Ekonomik krizlerden en hızlı ve en çok zarar gören kesimlerden biri olan gençlerin sorunları satır aralarında bahsedilip geçilecek sayılardan ibaret değildir. Resmi verilere göre bile %27 seviyesine yaklaşan ve kısa vadede herhangi bir düzelleme emaresi göstermeyen genç işsizliği artık bizim için sürdürülemez bir hale gelmiştir. Yine resmi rakamlara göre 1.5 milyon'a yakın insan iş bulma ümidini kaybettiği için işsizlik verilerine bile yansımamaktadır. Gençler olarak durumumuz her gün daha kötüye giderken hükümet bir avuç yandaş şirketin vergi borcunu silmekten, batık projeleri Varlık Fonu vasıtasıyla kurtarmaktan bizi gündemine bile almıyor. Ama bilsinler ki her geçen gün iktidarlarının sonuna biraz daha yaklaşıyorlar. Seçim günü geldiğinde işsiz bırakılmış, güvencesi elinden alınmış gençlerin atacağı tokattan onları bir avuç yandaş sermayedar ve Londra'daki tefeciler kurtaramayacak. Millet İttifakı iktidarında herkes gibi gençler de rahat bir nefes alacak.

Basın Açıklaması Linki :

<https://www.chp.org.tr/haberler/chp-genel-baskan-yardimcisi-gokcenden-genc-issizligi-hakkinda-aciklama>